

משנה י':

אומרת המשנה:

יש אדם שמראה (48) **את נגעו לכהן, ונשכר בזה, שבגלל שהקדים להראות את הנגע לכהן, עתה הוא יהיה טהור.**

ויש אדם שמראה את נגעו לכהן, ומפסיד בזה, שבגלל שהקדים להראות את הנגע לכהן, עתה הוא יהיה טמא.

מבארת המשנה: **כיצד?**

מי שהיה מוחלט באחד מסמני הטומאה, והלכו להם סמני הטומאה, ולא הספיק להראותה לכהן שהלכו הסימנים כדי שהכהן יטהר אותו, עד שפרחה בכולו, הרי הוא טהור, שהרי פרחה הבהרת מתוך הטומאה.

ואפילו שהפריחה היתה בזמן שכבר אין את סימני הטומאה, וכבר היה צריך להיטהר, מכל מקום, כל זמן שלא טיהר הכהן את הנגע בפועל, הרי הנגע טמא, ואם פרח ממנו הרי הוא טהור.

ואם כן יוצא, שהוא נשכר במה שלא הספיק להראות את הנגע לכהן, **שאיילו הראה לכהן** שהלכו סימני הטומאה, והכהן היה מטהר אותו, ולאחר מכן היה פורח בכולו, **היה טמא**, שאז הפריחה היא מתוך הטהרה.

וזוהו האופן שאמרנו "יש מראה נגע לכהן ומפסיד", שאם היה מספיק להראות את הנגע לפני הפריחה, והכהן היה מטהר אותו, הרי הוא היה מפסיד, שהפריחה היתה מטמאת אותו.

ואם הופיע באדם בהרת, ואין בה כלום מסימני הטומאה (49), **ולא הספיק**

בפירוש המשנה, שהלכה כרבי ישמעאל.

48. כתב התפארת ישראל שהטעם שנקטה המשנה "מראה", זה לאו דוקא, שהרי גם אם ראה הכהן ולא הספיק לפסוק את הדין, עד שפרחה בכולו, הדין הוא, כמו שלא ראה הכהן כלל, שהכל תלוי באמירת הכהן, ולא בראיית הכהן.

49. כתב המשנה אחרונה שהוא הדין בהרת שיש בה סימני טומאה, שכל זמן שלא ראה הכהן, הרי זה נחשב שאין כאן נגע. והטעם שהמשנה לא נקטה כן, שהרי לא שייך לומר שיש לו פשיון, שאין פשיון בתחילה, ולא שייך לומר שיש לו מחיה, שהרי אם תשאר המחיה, אין כאן פריחה, ושייך לומר רק בשער לבן,

כיון שהדין בזה הוא כמו הבא כולו לבן בתחילה, שאינו מטמא בראשי אברים.

וכתב הרמב"ם שהלכה כרבי ישמעאל, אכן בהלכותיו לא הזכיר את ההלכה הזאת כלל, וכבר תמה על זה המלאכת שלמה.

ותירץ החזון איש, שהרמב"ם [פ"ז ה"ה] נקט כלל, "כל טמא שפרחה הצרעת בכולו, טהור, נתגלה ממנו כעדשה בשר חי, נטמא", והיינו, שדוקא אם הפריחה מטהרת את הטמא, אם חזרו ראשי אברים הרי הוא טמא, וממילא משמע, שבאופן של המשנה כאן, שהפריחה לא טיהרה את הטמא, שהרי הכהן עדיין לא טימא אותו, הדין הוא שאם חזרו ראשי אברים, הרי הוא נשאר בטהרתו, ולפי זה, הרמב"ם בהלכותיו פסק כרבי אלעזר בן עזריה, ולא כמו שכתב הרמב"ם

להראותה לכהן כדי שהכהן יסגיר אותו, עד שפרחה בכולו, הרי הוא טמא, שהרי בא אל הכהן בפעם הראשונה כשכולו לבן, ושנינו לעיל [מ"ז] שהוא טעון הסגר שני שבועות.

ואפילו שהפריחה היתה מתוך נגע שהוא ראוי לטומאה, והפורח מהנגע הטמא הרי הוא טהור, מכל מקום, כל זמן שלא טימא אותו הכהן, הרי זה נחשב שאין כאן נגע, ואם פרח בכולו, יסגיר אותו הכהן כמו אדם שבא אל הכהן כשכולו לבן,

ואם כן יוצא, שהוא הפסיד במה שלא הספיק להראות את הנגע לכהן, שאילו הראה לכהן את הנגע, והכהן היה מסגיר אותו, ולאחר מכן היה פורח בכולו, היה טהור, שאז הפריחה היתה מתוך הטומאה.

וזהו האופן שאמרנו "יש מראה נגע לכהן ונשכר", שאם היה מספיק להראות את הנגע לכהן, והכהן היה מסגיר אותו, היה נשכר, שהפריחה היתה מטהרת אותו⁽⁵⁰⁾.

ולכן נקטה המשנה שאין בה סימני טומאה, שהנידון הוא להסגיר.

50. הסתפקו החזון איש [ו' כ'] והמקדש דוד [נ' ז], מה הדין אם הלכה הבהרת לגמרי, ולא הספיק לטהר אותו הכהן עד שפרחה בכולו, האם זה נחשב שאין כאן פריחה מהנגע הטמא, שהרי אין כאן נגע כלל, [וכמו שאם יש שני נגעים שאחד טמא ואחד טהור, צריך שהפריחה תהיה מהנגע הטמא, כך כשיש נגע אחד בלבד, צריך שהפריחה תתייחס לנגע, ואם אין נגע, הרי ודאי שהפריחה לא מתייחסת אליו].

או שמא, כל זמן שלא טיהר אותו הכהן, הרי זה כנגע טמא, ואם פרח בכולו הרי הוא טהור.

ולשיטת הרמב"ם [לעיל הערה 21], שאם האדם טמא אין צריך שגם הפריחה תתייחס

לנגע הטמא, ובכל אופן זה נחשב לפריחה מהטמא, הרי פשוט שכל זמן שלא טיהר אותו הכהן, הוא נשאר בטומאתו, וכשפרח בכולו הרי הוא טהור. והספק הוא לפי השיטות הסוברות, שצריך שהפריחה תתייחס לנגע הטמא.

והוכיחו החזון איש [ח ו'] והמקדש דוד, מהמשנה לעיל [פ"ז מ"ה], שאם אדם קצץ את כל הנגע, קנסו אותו חכמים, שישאר בטומאתו עד שתפרח בכולו, שאז אומרים, שגם אם לא היה קוצץ הרי הוא היה נטהר על ידי הפריחה. והגליון בפירוש הרא"ש שם ביאר, שמדובר שעדיין לא טיהר אותו הכהן לפני הפריחה, ולכן זה נחשב לפריחה מהטמא והוא טהור, ומוכח מכאן, שגם אם אין נגע כלל, כל זמן שלא טיהר אותו הכהן, הרי זה נחשב לפריחה מהנגע הטמא, והוא טהור.

פרק תשיעי

משנה א:

נגעים שהופיעו בעור גופו, במקום שיש שם השחין והמכוה, הרי הם מטמאין⁽¹⁾ בשבוע אחד של הסגר בלבד. ואם בסוף השבוע לא פשו הנגעים, יפטור אותו הכהן מיד, ואינו צריך הסגר שבוע נוסף⁽²⁾.

וכן הם מטמאים טומאת החלט בשני סימנים של טומאה, בשער לבן ובפשיון. שאם צמח שער לבן בנגע שבשחין בתחילה, או בסוף שבוע ראשון, או אחר הפטור, וכן אם פשה הנגע שבשחין בסוף שבוע ראשון, או אחר הפטור, הרי הוא מוחלט לטומאה.

וחלוק דין נגעים שבשחין ובמכוה, מדין נגעים שבשאר עור הבשר בשני דברים:

האחד, נגעים בעור הבשר צריכים הסגר שני שבועות, ואילו נגעים שהופיעו בשחין או במכוה צריכים הסגר שבוע אחד בלבד.

והשני, נגעים בעור הבשר מטמאים במחיה, ואילו נגעים שהופיעו בשחין או במכוה אינם יכולים לטמא במחיה, לפי שלא יתכן בהם "בשר חי", שהרי המקום שבאמצע הנגע אם אין בו נגע, הוא אינו "חי", אלא יש בו שחין ומכוה.

איזה הוא ה"שחין", שדין הנגע שבו שונה מדין הנגע שבעור הבשר?

לקה עור הבשר במכת עץ, או שלקה במכת אבן, ונפשט העור מחמת המכה,

נגעי עור בשר, או שמא, דינו כמו שבוע שני של נגעי עור בשר.

ונפקא מינה בזה תיתכן לדעת רש"י [ויקרא יג ו], הסובר שנגע אשר עומד בעיניו שני שבועות, הרי הוא מוחלט, על אף שלא פשה הנגע. ולשיטה זו יש מקום להסתפק מה הדין בשחין, שאם דינו כשבוע ראשון, הרי בסוף שבוע ראשון אין דין להחליט אותו, וכיון שאינו צריך עוד הסגר, יפטור אותו הכהן מיד, אך אם דינו כמו שבוע שני, גם בשחין צריך לטמאות כאשר עמד הנגע בעיניו. וראה שם שכתב עוד אופנים שיש נפקא מינה בחקירה זו.

ובאמת, רש"י במסכת חולין [שם ד"ה מטמאים] כתב להדיא, שאם עמד בעיניו בסוף שבוע, הרי הוא טהור, ואם כן מבואר שדינו כשבוע ראשון.

1. התוספות במסכת חולין [ח א] הקשו על הלשון "מטמאים" בשבוע אחד, והרי המשנה היתה צריכה לומר להיפך, "הרי הם נטהרים בשבוע אחד", כי המשנה באה לחדש, שאם בסוף שבוע ראשון לא נולדו לו סימני טומאה, הרי הוא טהור, ואינו צריך עוד הסגר? ותירצו, שהתנא נקט "מטמאים" לומר, שהם מטמאים אחרי שבוע באחד משני סימנים, באם נולד לו שער לבן, ובאם פשה הנגע. ומלשון זה אכן משמע, שאם לא נולד לו שער לבן ולא פשה הנגע שהוא טהור, ואינו צריך עוד הסגר, אך המשנה לא דיברה על זה להדיא.

2. נסתפק המי נפתח [פרפר ל, ה], האם השבוע של השחין, דינו כמו שבוע ראשון של

או שנכוה עור הבשר בגפת [פסולת של זתים⁽⁵⁾, שהוא חם מעצמו], או שנכוה במי טבריה⁽⁴⁾, ונפשט העור מחמת הכויה,

וכן כל שנכוה מדבר שאינו חם מחמת האש אלא שהוא חם מעצמו⁽⁵⁾, ונפשט העור מחמת הכויה, זה הוא שחין⁽⁶⁾, וכאשר הופיע שם נגע, הרי הוא טמא

בטומאת "שחין".

איזו היא "מכוה", שדין הנגע שבה שונה מדין הנגע שבעור הבשר?

אם נכוה עור הבשר בגחלת [פחם שלא כבה], או שנכוה ברמץ [אפר כירה⁽⁷⁾], וכן כל שנכוה מדבר שהוא חם מחמת האש⁽⁸⁾, ונפשט העור מחמת הכויה, זו

3. כן פירשו הר"ש ורש"י במסכת חולין, אכן, הגמרא במסכת שבת [מזו ב] מסתפקת, האם "גפת" זהו פסולת של זתים, או שמא זהו פסולת של שושמין. וראה ברש"ש בחולין שם.

4. התוספות במסכת חולין שם הקשו, לפי דעת רבי יוסי שסובר שחמי טבריה נחשבים לתולדת האור, [לגבי איסור רחיצה בחמין בשבת], משום שהמים מתחממים על ידי שחולפים על פני הגהנום, אם כן, כאשר נכוה בגפת הרי זה צריך להחשב למכוה ולא לשחין?

ותירצו, שלגבי מכוה צריך שיתחמם על ידי אור שעשאו אדם, ואור של גהנום נחשב לאור שבידי שמים. וראה בתוספות אנשי שם.

5. בגמרא במסכת חולין שם אמרינן, שהמשנה באה לרבות בזה גם אבר מעיקרו [מקום שעוקרים את העופרת, והוא חם מעצמו]. ובמכוה באים לרבות גם חמי האור. והקשה הכסף משנה מדוע השמיט הרמב"ם את הדין של אבר מעיקרו, ולא הזכיר שגם זה נחשב לשחין? וכן קשה, מדוע השמיט הרמב"ם את הדין של חמי האור?

6. "מכוה" נחשבת רק באם נכוה מחמת האור שנעשה בידי אדם, וכל אופן שאינו נכלל במכוה, הרי הוא נכלל בשחין. והר"ש לעיל

[פ"ו מ"ח] הביא מהתורת כהנים ילפותא לרבות את כל הדברים המנויים במשנה, "שחין", אין לי אלא שעלה מאליו, לקה בעץ באבן וכו' מנין, תלמוד לומר שחין שחין ריבה. וכן דרשינן בתורת כהנים לגבי מכוה, אין לי אלא שנכוה באור, נכוה בגחלת ברמץ בסיד רותח בגפסיס רותח מנין, תלמוד לומר "מכוה מכוה", ריבה.

וכתב התוספות יום טוב, שהמשנה כאן נקטה רק אופנים שהתרבו בתורת כהנים שהם בכלל שחין ומכוה, אך את עיקר המושג "שחין", שהוא פצע שעלה מאליו, וכן את עיקר המושג "מכוה", שהוא כאשר נכוה מהאור עצמו, לא כתבה המשנה.

ובמשנה שם שנינו "השחין והמכוה והקדח", וביאר הרמב"ם בפירוש המשנה, שקדח פירושו שחין שעלה מאליו, [וזהו עקר הפירוש שחין, כמבואר בתורת כהנים], ושחין זה מה שהתרבה בתורת כהנים לקה בעץ וכו'. אולם הר"ש פירש, ששחין פירושו שחין שעלה מאליו, ומכוה פירושו נכוה מהאור עצמו, וקדח כולל כל מה שהתרבה בתורת כהנים.

7. כך פירש הר"ש, אך רב האי גאון פירש שזה גץ היוצא מהאש.

8. הרמב"ם הוסיף, "אם נכוה בברזל שליבנה באש, או באבן שליבנה באש", ומקורו של

היא מכוה, וכאשר הופיע שם נגע, הרי הוא טמא בטומאת "מכוה".

משנה ב:

דיני טומאת "שחין" ודיני טומאת "מכוה" נאמרו בתורה בשתי פרשיות. ואף שדיניהם שוים, חילקה אותם התורה לשנים, ללמדך שהם שני סוגים של נגעים, ואינם מצטרפים זה עם זה⁽⁹⁾.

נגע שבהשחין ונגע שבהמכוה, אין מצטרפים זה עם זה להשלים לשיעור גריס, שאם הופיע נגע בשחין בשיעור חצי גריס, ובסמוך אליו הופיע נגע במכוה בשיעור חצי גריס אינם מצטרפים, ואין האדם טמא, עד שיהא בו נגע בשיעור גריס בשחין לחוד, או במכוה לחוד.

וכן אין השחין והמכוה פושים מזה לזה, שאם הופיע נגע בשיעור כגריס בשחין, והסגיר אותו הכהן, ובסוף שבוע פשה הנגע לתוך המכוה הסמוכה אליו, לא יחליט אותו הכהן על הפשיון, עד שיפשה הנגע בתוך השחין עצמו.

וכן נגעים שבשחין או במכוה אין

פושים לעור הבשר, ולא נגע שבעור הבשר פושה לתוכן [לתוך השחין והמכוה]. כיון שהם סוגים שונים של נגעים, ופשיון מטמא רק באם פשה באותו סוג של נגע.

עוד מפרש התנא, דיני נגעים שבשחין ומכוה, מתי הם מטמאים.

דרך הפצע שבגוף האדם, שבתחילה נפשט העור לגמרי, וכשמתחיל להתרפאות, נקרום קרום דק של עור במקום של הפצע, ולאחר מכן, מתעבה הקרום עד שנרפא לגמרי.

ובתורה נאמר [ויקרא יג יח] "ובשר כי יהיה בו בעורו שחין ונרפא", כלומר, שהשחין כבר נרפא, אך מצד שני משמע שעדיין זה נחשב לשחין,

וכן נאמר בתורה לגבי מכוה [שם פסוק כד], "והיתה מחית המכוה", כלומר, שהמכוה התחילה להתרפאות, ומצד שני עדיין היא נחשבת למכוה. ולכן:

אם הופיעו הנגעים בשחין ובמכוה, בזמן שעדיין היו השחין והמכוה מורדים⁽¹⁰⁾ [פתוחים], ולא העלו קרום כלל, שעדיין לא התחילו להתרפאות, הרי הם

הרמב"ם הוא מהגמרא במסכת חולין, "ליבן שפוד והכה בו, משום שחין נידון, או משום מכוה נידון", עיין שם.

9. הראב"ד בפירושו לתורת כהנים כתב, שהלימוד שאינם מצטרפים הוא מהפסוק "או" בשר, שהכתוב בא לחלקם.

10. לשון "מורד" פירש הרמב"ם בפירושו

המשנה לעיל [פ"ו מ"ח], "שיכאיב לו המשוש במקום ההוא", כלומר, שכשהוא רוצה לגעת שם, היד מורדת מחמת הכאב. והר"ש שם פירש שהוא מלשון עין שמרדה, וזה לשון חולי. ועוד פירש שזה מלשון רר בשרו. [וראה ברמב"ם שם שכתב, שהמקור לדין מורד שטהור הוא מהפסוק "את כל עור הנגע", פרט לזה, שאינו ראוי לקבל נגע].

טהורים, לפי נאמר "ונרפא", וכשהפצעים פתוחים, עדיין לא התחילו להתרפאות⁽¹¹⁾.

אולם אם כבר **עשו קרום**, שהתחיל העור להגליד, אפילו שהקרום דק **כקליפת השום**, זוהי **צרבת השחין האמורה בתורה**, שנגעים שהופיעו שם טמאים בטומאת "שחין". לפי שהשחין והמכה התחילו להתרפאות, ומצד שני הם עדיין נחשבים לשחין ולמכה.

ואם **חזרו השחין והמכה וחיו**, שנתרפאו לגמרי, **אף על פי שבמקומן עדיין נשאר צלקת** [סימן למכה], **נידונים כעור הבשר**, שכבר אין זה נחשב לשחין כלל, ואם הופיע שם נגע, הרי הוא טעון הסגר שני שבועות, ומטמא במחיה, כשאר נגע שבעור הבשר.

משנה ג:

שאלו את רבי אליעזר:

מי שעלתה לתוך ידו [בכף היד] **בהרת כסלע, ומקומה של הבהרת היא צרבת השחין**, האם יסגיר את הבהרת שבעת

ימים, או לא?

אמר להם רבי אליעזר: יסגיר.

אמרו לו: למה!?

הרי **לגדל שער לבן אינה ראויה**. שאין דרך השערות לצמוח בכף היד,

ולפשוין אינה פושה. שהרי נגע שבשחין אינו פושה לעור הבשר, ובתוך השחין עצמו אין לבהרת מקום לפשות, שהרי כל השחין מכוסה בבהרת,

ולמחיה אינה ראויה, שהרי **אינה מטמאה**. כמו ששינונו לעיל, שאין מחיה מטמאת בשחין,

ואם כן למה יסגיר, הרי כל המטרה של ההסגר, זה לראות האם יולדו בנגע סימני טומאה⁽¹²⁾, ונגע שאינו יכול לבא למצב של החלט, אין סיבה להסגיר אותו!?

אמר להם רבי אליעזר:

גם באופן ששאלתם הנגע טעון הסגר, **שמה תכנוס הבהרת בתוך ימי ההסגר**,

11. הקשה **המקדש דוד** [נ י], כיצד יתכן מציאות של נגע במורד, הרי במקום המורד אין עור, ונגע שבבשר אין לזה "שם נגע" כלל, שהרי נגע זה מחלה בעור?
ואין לומר, שלכן באמת הוא טהור, שאין לזה שם נגע, שהרי מבואר לעיל [פ"ז מ"א], שנגע שהתחיל במורד ונעשה מקומו צרבת, טהור, משום שהתחיל בפטור, ומוכה, שיש שם נגע גם בזמן שהוא מורד?

12. ראה **משנה אחרונה** לעיל [פ"א מ"ג], שלשון "הסגר" זה ספק, והיינו, שהנגע בספק

ותחזור ותפשה לאחר הפטור בתוך השחין, ויחליט אותו הכהן על הפשיון⁽¹³⁾, וכיון שהנגע יכול לבא למצב של החלט, הרי הוא טעון הסגר.

אמרו לו:

והלא אם מקומה של השחין כגריס, האם גם אז תאמר שצריך להסגיר אותו!?

הרי באופן זה אין אפשרות לנגע לבא למצב של החלט, שאם יכנוס הנגע בתוך ימי ההסגר, שוב לא ישאר בו שיעור גריס, וכשיחזור הנגע ויפשה לשיעור גריס, זה כבר נחשב נגע חדש, ואם אין לנגע אפשרות לבא לידי החלט, מדוע יהיה טעון הסגר?

אמר להן רבי אליעזר:

לא שמעתי בזה טעם מדוע הוא טעון

הסגר, אולם זאת שמעתי, שהדין הוא שיסגיר.

אמר לו רבי יהודה בן בתירא לרבי אליעזר: אני אלמד בו טעם.

אמר לו רבי אליעזר:

אם אתה בא לקיים דברי חכמים שאמרו שצריך הסגר, הן – תאמר טעם. אולם אם אתה בא לחלוק על דבריהם, ולומר שאין צריך הסגר, אל תאמר כלום.

אמר לו רבי יהודה בן בתירא, לרבי אליעזר:

יש לי טעם להצריך אותו הסגר, שהרי יש חשש שמא יוולד לו שחין אחר חוצה לו⁽¹⁴⁾, בסמוך לשחין שבו הבהרת, ויפשה לתוכו. שהרי נגע שבשחין פושה לתוך שחין אחר, ואם כן הוא ראוי לפשיון, ושוב יש מקום להסגיר אותו.

עד שיתברר דינו, וזהו כל ענין ההסגר. ולכן במקום שאין ספק, וברור לנו שלא יוכל לבא לידי החלט, שוב אין מקום להצריך הסגר.

והקשה המשנה אחרונה, אם כן מדוע הוצרכה מרים הסגר, הרי כתוב בתורה "תסגר שבעת ימים ואחר תאסף", ואם יודעים בבירור שלא תבא לידי החלט, מדוע היתה צריכה הסגר? [ואף שמצד הנגע עצמו יכולה לבא לידי החלט, מכל מקום, אם יודעים בבירור שלא תבא להחלט, אין צריך הסגר]. ותירץ, שהדין הסגר במרים, היה רק כדי להכלימה, ואין זה מהדין הסגר הרגיל של כל הנגעים.

13. **הראב"ד** בהשגותיו על הרמב"ם [פ"ד ה"ט] הוכיח ממשנתנו, שנגע שכנס ופשה לאחר הפטור, הרי זה נחשב לפשיון, אף שחזר לכמו

שהיה בתחילה. והקשו על זה האור שמח והחזון איש והמקדש דוד, הרי המשנה מדברת דוקא באופן שכנס בסוף שבוע ראשון, וראה הכהן את הכניסה, וטיהר אותו, ואחר כך שוב כנס, ולכן זה נחשב פשיון, כיון שלעומת הראיה הקודמת הנגע פשה, אך באופן שגם הכניסה וגם הפשיון ארעו לאחר הפטור, מנין שזה נחשב לפשיון? וראה מה שכתבנו בזה בסימן ח' [שיטת הראב"ד].

14. כתב **הראב"ד** על התורת כהנים, שכל החשש שמא יולד לו שחין אחר יתכן בשחין, לפי שגם פצע שארע מאליו נחשב לשחין, ולכן חוששים לזה, אך במכוה, לא חוששים שיולד לו מכוה נוספת בצידו, שהרי זה דבר התלוי בידי אדם. ולפי זה, מכוה בשיעור

אמר לו רבי אליעזר, לרבי יהודה בן בתירא: **חכם גדול אתה, שקיימתה דברי חכמים שאמרו להסגיר⁽¹⁵⁾, ונתת טעם הגון לדבריהם⁽¹⁶⁾.**

ובתוכה בהרת, יסגיר, שמא יולד לו שחין אחר חוצה לו ויפשה לתוכו. והקשה החזון נחום למה לא הביא הרמב"ם גם את התשובה של רבי אליעזר, שחוששים שתכנוס ותפשה? ותירץ, שאין בזה נפקא מינה, שהרי תמיד יצטרך הסגר מצד שמא יולד לו שחין אחר, ולכן לא כתב זאת הרמב"ם.

אך הקשה, שאם כן יש להקשות במשנתנו, מדוע שיבח רבי אליעזר את התירוץ של רבי יהודה בן בתירא, הרי רבי אליעזר לא אמר דבר שלא שמע מרביתו, ואם רבי אליעזר אמר שמא תכנוס ותפשה, על כרחך צריך לומר ששמע זאת מרביתו, ואם כן, מוכח מרביתו שלא כדברי רבי יהודה בן בתירא, שלדבריו למה הוצרכו לומר שמא תכנוס ותפשה, הרי אין בזה נפקא מינה, שהרי תמיד יש גם את התירוץ שמא יולד לו שחין אחר? וכתבו בתוספות אנשי שם, שלדברי הראב"ד מיושבת קושיית החזון נחום, שהרי לדעת הראב"ד דוקא בשחין יש את החשש שמא תכנוס ותפשה, ולא במכוה, ואם כן, יש נפקא מינה בטעם של שמא תכנוס ותפשה לגבי מכוה, ששם יש רק את הטעם הזה. אכן הרמב"ם חולק על זה כמו שכתבנו לעיל, ולדבריו נשאר קשה? ויתכן ליישב, שרבי אליעזר לא אמר דין שלא שמע מרביתו, אבל טעמים לדינים, יתכן שאמר דברים מעצמו, ובאמת לא שמע מרביתו את הטעם שמא תכנוס ותפשה.

כגריס שעלתה בכף ידו, ובהרת בתוכה, באמת אין צריך הסגר, לפי שאינה יכולה לבא לידי טומאה. אולם, הרמב"ם סתם דבריו, ומשמע שבין בשחין בין במכוה צריך הסגר, לפי שחוששים שיארע בו מכוה נוספת.

15. האור שמח ביאר את הויכוח שבין רבי אלעזר לתלמידיו:

הטענה של תלמידי רבי אליעזר היתה, שעיקר הדין הסגר הוא שמא יפשה הנגע, ואף שהאדם בחוקת טהור, מכל מקום, אמרה התורה לחשוש שמא יפשה, כיון שיש לזה ריעותא, שהרי כבר ארע בו נגע. אמנם, לחשוש שמא יכנוס הנגע, הבינו התלמידים, שלא מצינו שחוששים לזה, שהרי זה נגד הריעותא.

ענה להם רבי אליעזר, שאמנם זה נגד הריעותא, אך מכל מקום חוששים, כיון שדין חזקה הוא רק שלא לחשוש למפרע שהשתנה החזקה, אבל לגבי נידון של מכאן ולהבא, חוששים גם נגד החזקה.

ורבי יהודה בן בתירא חידש, שחוששים שמא יולד שחין אחר, שזה כבר לא נגד הריעותא כלל, שהרי יש ריעותא שארע בו כבר שחין, וחוששים שיארע בו שחין נוסף, ואין זה נגד החזקה כלל, ולכן שבח אותו רבי אליעזר, כיון שלדבריו אין צריך לומר שלהבא חוששים גם נגד החזקה.

16. הרמב"ם כתב, שאם היה שחין כגריס